

Жыве Беларусь!

БЕЛАРУС

Address: P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusan newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 545 Чэрвень 2008 г.
Год выдання 58

Хіратонія новага япіскапа

Адбылася даўгачаканая на эміграцыі падзея – хіратонія новага япіскапа Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы. Ім стаў япіскап Сьвятаслаў.

Пасьля сьмерці Першагерарха БАПЦ Мітрапаліта Ізяслава (26 лістапада 2007 году), БАПЦ асірацела, і яе апекуном быў архіепіскап Уманьскі і Дэтройтаўскі ўАПЦ Аляксандар.

11 травеня 2008 году герархамі ўкраінскае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы ў ЗША архіепіскапам Аляксандрам і япіскапам Тэхаскім і Г'юстанскім Макарыосам, з удзелам япіскапа Барыспальскага Пасія (УПЦ Кіеўскі Патрыярхат) хіратанізавалі япіскапа Сьвятаслава на япіскапа Наваградзкага і Паўночна-Амэрыканскага БАПЦ за Боскаю літургіяй у катэдральным саборы сьв. Кірылы Тураўскага БАПЦ у Нью-Ёрку.

На гэты-ж дзень прыпадала парафіяльнае сьвята сабору. Архіепіскап Аляксандар у сваім віншаванні япіскапу Сьвятаславу даў добрыя парады, выказаў пажаданьні, дзе ён нагадаў: “Дзень 11 траўня 2008 году ёсьць не падвоенае сьвята, а патроенае, ад гэтага дня – пачатак новага адраджэньня БАПЦ”.

На ўрачыстасьці прысутнічалі шматлікія госьці зь Нью-Ёрку, Нью-Джэрзі, Кліўленду і Канады. Акрамя царкоўных актывістаў там прысутнічалі і нашыя палітычныя дзеячы: Івонка Сурвілла, Зянон Пазьняк, Вячка Станкевіч.

Царкоўнаю радаю БАПЦ япіскап Сьвятаслаў абраны Адміністратарам Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы.



Япіскап Сьвятаслаў (у міру Вячаслаў Логін) нарадзіўся 26 лістапада 1964 году ў Чарнігаве (Украіна) у сям'і інжынёраў Вячаслава і Людмілы (Сіз). (Род паходзіць з Наваградчыны, дзед Андрэй Логін і ягоны брат Язэп, расстраляныя ў 1930-я г.г., былі беларускімі фальклярыстамі (гл. Энцыклапедыя Літаратуры і Мастацтва Беларусі, т.3, б.291); дзед па лініі маці Даніла Сіз у 1930-я гады скончыў Гомельскі чыгуначны тэхнікум.)

У 1986 г. скончыў Кіеўскі палітэхнічны інстытут, працаваў інжынэрам.

У 1994-1999 г.г. навучаўся ў Кіеўскай духоўнай сэмінарыі, пасьля сканчэньня якой, у 1999-2000 г.г., навучаўся на Тэалягічным факультэце Манітобскага ўнівэрсытэту (Праваслаўны Калегіум сьв. ап. Андрэя ў Вініпэгу, Канада).

27 жніўня 2000 г. рукапакладзены ў сан дыякана, а 17 сьнежня 2000 г. у сьвятара ў царкве сьв. К. Тураўскага БАПЦ ў г. Таронта (Канада) і прызначаны на гэтую-ж парафію.

У 2002-2007 г.г. служыў настояцелем парафіі Жыровіцкай Божай Маці БАПЦ у г. Гайленд-Парку (штат Нью-Джэрзі, ЗША).

У 2005-2006 г.г. быў выконваючым абавязкі настояцеля катэдры сьв. К. Тураўскага БАПЦ у г. Нью-Ёрк (ЗША).

З 2007 г. – настояцель парафіі сьв. К. Тураўскага ў Таронта. У кастрычніку 2006 г. царкоўнаю радаю БАПЦ аднаголасна абраны кандыдатам у япіскапы.

У лютым 2008 г. прымае манашы пострыг зь імём Сьвятаслаў у манастыры сьв. Чатырох Эвангелістаў (УАПЦ у ЗША) у г. Г'юстан (штат Тэхас, ЗША).

24 лютага 2008 г. у катэдры сьв. ап. Андрэя Першазваннага ў г. Дэтройт (штат Мічыган, ЗША) архіепіскапам Аляксандрам (УАПЦ у ЗША) узьведзены ў сан ігумена і архімандрыта.

УЛАДА ЦЕМРЫ



Зянон ПАЗЬНЯК
Старшыня Беларускага Народнага Фронту “Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ

У гэтым артыкуле я пазначу некалькі тэмаў, істотных для нашай пазыцыі і палітычнае барацьбы.

Мы бачым, што антыбеларуская палітыка і перасьлед усяго беларускага ўзмацняюцца. Краінай ужо амаль 14 гадоў кіруе чужая агрэсіўная цемра. Мы бачым таксама пэнапны плян вынішчэньня асноваў культурнага існаваньня Беларускай нацыі. Гэты плян выконваецца мэтанакіравана і пасьлядоўна. Парадак, сэнс і зьмест яго выкананьня вышэйшы за інтэлектуальныя магчымасьці чалавека, у руках якога апынулася ўся ўлада ў Беларусі. Тым часам якраз ён зьяўляецца пасьлядоўным і адэкватным яго выканаўцам. Антыбеларуская фобія знайшла адпаведную парадыгму палітыкі, распрацаваную ў лубянскай Маскве.

Для фобіі няма нічога сьвятога і ніякіх табу, усё дазволена. Характэрная мадэль паводзінаў у стане фобіі – зьдзек і кашчунства, абплёваньне вялікага, блюзнерства над сьвятыям. Фобія, як правіла, спадарожнічае паранойі і псыхапатыі. Усім гэтымі рысамі ад самага пачатку характарызуецца палітыка антыбеларускага рэжыму на Беларусі (парваньне Беларускага Сьцягу, спаленьне беларускіх падручнікаў, зьдзек і зьнявага Беларускай мовы, ліквіда-

цыя беларускіх школаў, гімназіяў і ліцэяў, абплёваньне імя Васіля Быкава, блюзнерства над Францыскам Скарынам і вялікімі людзьмі Беларускай нацыі, разбурэньне і пераробка знакавых помнікаў гісторыі і культуры, мэтанакіраванае псаваньне нацыянальнага краявіду і вынішчэньне заповеднай прыроды, грэблівыя адносіны да беларускіх людзей, беларускай творчасці і літаратуры, нянавісьць да маладых і да вольнага чалавека.

Гэта цягнецца ўжо з году ў год, ганебна і прыніжальна для асобы, для культурнай нацыі. Усё гэта – характэрныя праявы рэжыму ўнутранай акупацыі. Беларусы сталіся закладнікамі чужой палітыкі. Псыхалёгія закладнікаў дакладна праглядаецца ў нашым нацыянальным становішчы. Асноўная маса людзей, паралізаваная страхам, маўчыць. Частка супрацоўнічае з “тэрарыстамі” і хваліць бандзюг. Асобныя людзі паўстаюць супраць гвалтаўнікоў і гінуць; нязгодныя церпяць рэпрэсіі і перасьлед, які набывае пачварныя формы.

Культывуецца злачынная сталінская ідэалёгія, аднаўляюцца разбуральныя мэтады сталінізму. Як і пры сталінізме, за часы савецкай акупацыі ў 30-х гадох, антыбеларускі рэжым, які ня ведае і не карыстаецца беларускай мовай, прыдумаў рэпрэсіўны правапіс беларускай мовы як мэтад яе масавага вынішчэньня.

За напісаньне, нязгоднае з гэтым прыдуманым правапісам, і за артаграфічныя памылкі (прытым ва ўсіх сфэрах жыцьця) кожнага грамадзяніна Беларусі і людзей без грамадзянства будучь караць штрафам, выганяць з працы і вучобы, уживаць іншыя мэтады пакараньня (як плянуюць некаторыя ненавісьнікі Беларусі, аж да пасады ў турму).

Мэта гэтага шызафрэнчнага закону – легальным чынам забараніць беларускую мову. Страх перад штрафам,

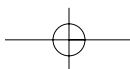
перад стратай працы, вучобы, перад іншым пакараньнем павінна, па паранойнай лёгіцы беларусафобнага “заканадаўства”, адбіць жаданьне ў людзей пісаць па-беларуску, здаваць экзамены і нават пісаць лісты (ня кажам ужо пра газэты і кнігі) на беларускай мове. Усё ськіравана на тое, каб беларусы сталі пісаць толькі па-расейску.

Чужая расейская мова, якую антыбеларускі рэжым зрабіў сваёй “дзяржаўнай”, гэтаму закону не падлягае. Пішы, маўляў, хоць “харашо”, хоць “жэстачайшэ плоха” – “сайдзёт”. “Закон” цынічна дыскрымінацыйны да беларусаў. Тут груба парушана ўсё, што магчыма было парушыць: Канстытуцыя, міжнародныя законы і права, правы асобы, лёгіка, маральнасьць і здаровы сэнс. Характэрна, што ніхто ня ведае, што гэта за “правапіс”, не было ніякага грамадзкага азнаямленьня (тым больш, абмеркаваньня). Невядома нават, хто ягоныя псеўданавуковыя рэцэнзенты. Здаецца, ніхто зь іх яшчэ не аб’явіўся (не падпісаў сабе нацыянальны вырак), а “закон” падрыхтаваў ўжо да прыняцьця ў апошнім чытаньні.

Тут нават не настолькі ўражае і абурэае дзікунства такога “закону”, колькі той грубы, прымітыўны і выраблены цынізм, зь якім адбываецца вынішчэньне беларускай мовы. Ліквідацыя беларускай мовы ёсьць (і быў заўсёды) галоўны пункт маскоўскай акупацыйнай палітыкі ў Беларусі.

Цынізм, фобія, жорсткасьць, блюзнерства, зьдзек і хлусьня – тыповыя дачыненні ў адносінах акупацыйных уладаў зь беларускім насельніцтвам. Абдзіраюць нават бедных і няшчасных, карыстаюцца з гора й бяды. Увялі ў практыку, напрыклад, браць грошы з пагарэльцаў як аплату за тушэньне пажару. З пункту гледжаньня права, тут грубае парушэньне, бо пажарная служба – гэта дзяржаўная справа. Яна ўтрымліваецца і дзейнічае за кошт падаткаў, якія плаціць у бюджэт кожны беларус (і кожны патэнцыйны пагарэлец). Браньне грошай зь няшчаснага пагарэльца (ды яшчэ праз пракуратуру і суды) – гэта ёсьць антыпраўнае вымагальніцтва рэжыму з выкарыстаньнем

Працяг на бачыне 6



Сустрэча зь перакладчыкам

У Лёндане 17-га траўня 2008 году па запрашэнню Згуртавання Беларусаў ў Вялікай Брытаніі і Ангельска-Беларускага Таварыства, прайшла сустрэча зь беларускім перакладчыкам і выдаўцом, — спадаром Віталем Воранавым.

Спадар Воранаў прэзентаваў свой пераклад з ангельскай на беларускую мову вядомай ва ўсім свеце кнігі для дзяцей А. Мілна “Winnie-the-Pooh”.

Напачатку сустрэчы, намеснік Старшыні ЗББВ М. Пачкаеў павітаў шануюнага госьця і прысутных, і ў прыватнасці зазначыў, што ця-

гам апошніх гадоў Згуртаваньне з зацікаўленасьцю ставіцца да выдавецкіх праектаў у Беларусі, скіраваных на разьвіццё гісторыі і культуры.

У час прэзэнтацыі сп. Воранаў распавёў пра існуючыя варыянты перакладаў гэтай кнігі на іншыя мовы, адзначыўшы, на ягоную думку, больш ці менш цікавыя зь іх, падрабязна засяродзіўся на праблемах зь перакладам, з якімі яму прыйшлося сутыкнуцца на працягу творчай працы.

У дыскусіі бралі ўдзел Старшыня Ангельска-Беларускага Таварыства Джым Дзінглі, прафэсар А. МакМі-

лан, прадстаўнік Трасту (Pooh Properties), К. Мацкевіч, іншыя асобы.

Напрыканцы сустрэчы прысутныя падзякавалі сп. Воранава за тое, што празь ягоную працу беларускія дзеці атрымалі цудоўную магчымасьць далучыцца да сусьветных каштоўнасьцяў і пажадалі яму натхнення і далейшых творчых поспехаў.

Пасьля афіцыйнай часткі, шмат хто скарыстаў нагоду паразмаўляць сам на сам з аўтарам перакладу і выдаўцом кнігі “Віня-Пых”.

Сустрэча і прыняццё адбываліся ва ўтульных залах Украінскага Рэлігійнага Цэнтру, што ў Заходнім Лёндане.

Управа ЗББВ

Новы Акт аб Дэмакратыі ў Беларусі

Законапраект аб прадаўжэньні яшчэ на два гады Акту аб Дэмакратыі ў Беларусі ўнесены на разгляд у Палату прадстаўнікоў Кангрэсу ЗША. Падобны акт быў прыняты Кангрэсам у 2004-м годзе, у 2006-м яго дзеяньне было прадоўжана яшчэ на два гады.

Ініцыятарам новага прадаўжэньня дзеяньня Акта аб Дэмакратыі выступіў ягоны аўтар кангрэсман Крыс Сьміт і яшчэ дзевяць членаў Палаты прадстаўнікоў.

У абноўленым дакумэнце прыведзеныя дадзеныя аб апошніх падзеях у Беларусі. У прыватнасці, зазначана, што ў 2008 годзе “ўрад Беларусі вызваліў некалькі палітычных зьняволеных”, але экс-кандыдат у прэзыдэнта Аляксандар Казулін “усё яшчэ застаецца ў турме”. Апрача таго, у дакумэнце гаворыцца аб тым, што Дзярждэпартамент ЗША і Міністэрства фінансаў “змаглі эфэктыўна выкарыстаць Акт аб Дэмакратыі для працоўваньня заяўленых у ім мэтаў”.

У дакумэнце таксама падкрэсьліваецца, што палітыка ЗША ў дачыненні да Беларусі можа быць зьмененая, як толькі беларускі ўрад “прадэманструе прагрэс” у пытаньні выкананьня дэмакратычных нормаў і стандартаў.

Апрача падтрымкі беларускіх праваабаронцаў, незалежных СМІ, прафсаюзаў, маладзёвых рухаў, дэмакратычных палітычных партый, асобным параграфам у абноўленым дакумэнце згадваецца падтрымка незалежнага радыё- і тэлебачаньня на Беларусь. У прыватнасці, гаворыцца аб падтрымцы “Радыё Свабодная Эўропа/Радыё Свабода”, радыёстанцыі “Голас Амэрыкі” і “Эўрапейскае радыё для Беларусі”, а таксама спадарожнікавага тэлеканалу “Белсат”.

Акт аб Дэмакратыі ў Беларусі-2006 прадугледжваў візавыя і эканамічныя санкцыі супраць ураду А. Лукашэнкі за парушэньні ў галіне дэмакратыі. Ён таксама прадугледжваў выдзяленьне ўрадам ЗША на працягу двух гадоў 55 млн. даляраў на падтрымку дэмакратыі ў Беларусі. Зь іх 40 млн. прызначалася на разьвіццё грамадзянскіх інстытутаў і 15 млн. — на разьвіццё незалежнага тэле- і радыёбачаньня Беларусі.

Паводле Белаян

Вечарына ў Празе

Увечары 4 траўня ў праскай кавярні «Сіці» прайшла вечарына памяці беларускага паэта Анатоля Сыса (1959-2005), прымеркаваная да трэціх угодкаў ягонай сьмерці. Яе ініцыятарам ды арганізатарам стаў грамадзянін Беларусі і жыхар чэскай сталіцы Аўген Сідорык. Сабралася зь некалькі дзясяткаў асобаў узростам ад двух да сямідзесяці гадоў.

Сваімі ўспамінамі пра паэта дзяліліся журналісты “Радыё Свабода” Сяргей Шупа і Сяргей Абламейка, бард Андрэй Мельнікаў, а таксама людзі, якім даводзілася бачыць выступы Анатоля Сыса, назіраць яго ў публічным жыцці. Гучалі вершы і песьні, жывы голас паэта, захаваны гуказапісам.

Імпрэза прыцягнула ўвагу ня толькі беларусаў. І, адпаведна, былі пытаньні пра асобу паэта і адказы на іх, якія прыўнеслі ў шанаваньне памяці разынку асветніцтва. Межы размовы часам пашыраліся да разьвіцця пра Беларусь, як краіну, і яе літаратурную гісторыю.

Лепшым чыталікам вершаў Анатоля Сыса быў прызнаны Віталь Цімошчанка. За што атрымаў у якасьці прызу “Лён” — зборнік выбраных твораў паэта, выдадзены “Кнігазборам” у 2006-м годзе.

Андрэй МЕЛЬНИКАЎ



А. Мельнікаў (зьлева) і вядучы вечарыны Сяргей Шупа.

Расьпяты за крыж

Заява для прэсы пра арышт Хурсіка Віктара (журналіста газеты “Звязда”) і кандыдата гістарычных навук Анішчанка Яўгена.

Хурсік В. арыштаваны 15 траўня сёлета ў памешканьні Старадароскага РАУС на 15 сутак за ўдзел ва ўстаноўцы мэмарыяльнага крыжа ў вёсцы Дражна на месцы забойства 25 мясцовых жыхароў атрадам 2-й Менскай партызанскай брыгады 15 красавіка 1943 году.

Памятны крыж сьвятой Еўфрасіньні Полацкай быў пастаўлены 19 красавіка па ініцыятыве мэмарыяльнай сэкцыі Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. Сьвятар Акаловіч Леанід асьвяціў крыж з таблічкай, на якой выбітыя імёны “мірных жыхароў вёскі Дражна, бязьлітасна загінуўшых ад рук партызанскіх злачынцаў 15.04.1943 г.” Крыж асьвячаўся ў прысутнасці каля 20 чалавек і празь дзень быў выдраны невядомымі.

Першым у Менску 23 красавіка быў арыштаваны і адвезены ў Старадароскае РАУС старшыня сэкцыі БДТАПГК Вячаслаў Сіўчык. Прысуд яму вынес “суд” у складзе начальніка РАУС Валчэцкага Я. Г., загадчыка ідэалягічным аддзелам райвыканкаму Каролка С. А., памочніка старшыні райвыканкаму Давыдава і двух падабраных жыхароў. За “недагляд” быў “зволнены” старшыня сельсавету Міхайлаў. Сьвятар Акаловіч вымушаны хавацца ўцёкамі ад такога шамаякінага суду, а

журналіст В. Хурсік пасьля ваганьняў паехаў разьбірацца на месца з матывамі перасьледу і бараніць гонар, як ахвяр партызанскіх злачынстваў, так і пацярпелых зарад.

Яго выклікалі па павестцы, у якой начальнік ААПП Флотскі А. О. загадваў яму зьявіцца 29.04.2008 г. у кабінэт № 8 да начальніка “ў якасьці ўдзельніка падзеі пры ўстаноўцы крыжа ў Дражні”. У міліцыі адразу з парога Хурсіка арыштавалі “за ўдзел у несанкцыянаваным мітынг”, хаця, як мне вядома, там не гучала разгорнутых прамоў, а для высьвятленьня асобаў удзельнікаў было дастаткова здымкаў, якія вяліся тады на тэлекамеру. На пытаньні дачкі й жонкі сп. Хурсіка пра прычыны затрыманьня, начальнік РАУС крывадушна адказаў, што ён ня мае дакумэнтаў і на гэты конт ім трэба зьвяртацца ў суд.

Матывы арышту В. Хурсіка наступныя. У 2003 годзе ён выдаў кніжку “Кроў і попел Дражна”, дзе на падставе вусных і архіўных сьведчаньняў устанавіў, што ў 1943 годзе пры налёце на тамтэйшы паліцэйскі гарнізон у Дражне партызанскі атрад зьнішчыў нявінных жыхароў, сярод, як рапартаваў ягоны камандзір Ізраэль Лапідус, “разных сволочей”. Паколькі гэтыя абвінавачваньні матэрыялы гаварылі не пра геройствы, а пра

злачынствы партызанаў, то Беларускі нацыянальны архіў правёў 30 верасьня 2003 году праверку адпаведных дакумэнтаў па звароту ваеннай пракуратуры, а Міністэрства інфармацыі замовіла закрытую рэцэнзію на гэты конт.

У сувязі з распачатай траўляй Хурсік перавыдаў кніжку ў 2006 годзе з дапаўненьнямі яе новымі архіўнымі дакумэнтамі і ўспамінамі выжывушых сьведкаў трагедыі. У гэтай кнізе ён выказаў “падзяку тым невядомым спэцыялістам, якія па заданьню дзяржаўных органаў правялі закрытае рэцэнзаваньне першага выданьня кнігі і прыйшлі да высновы аб адпаведнасьці яе зместу фактычным абставінам спаленьня вёскі Дражна”.

Аднак нават і пасля гэтага аўтара не запрашалі на галосны і адкрыты дыспут, на якое-небудзь навукова-практычнае мерапрыемства кшталту канфэрэнцыі, круглага стала, сымпозіюма. Улады не арганізавалі ніякага выданьня спэцыяльнага зборніка дакумэнтаў ці артыкулаў з нагоды падзеі, якую смела ўзяўся высьветліць В. Хурсік. Ягоная спроба ўшанаваць памяць ахвяраў партызанскіх злачынстваў ніяк ня ўпісваецца ў сучасны ўяўленьні ўладаў аб гісторыі апошняй вайны, таму яны й вырашылі расправаць і з крыжам, і з тымі, хто яго ставіў, і з аўтарам кнігі.

Вядомы журналіст, выдавец і краязнаўца стаў ахвярай чарговага беззаконьня.

1. Яго, як і В. Сіўчыка, і Л. Акаловіча, выклікалі ў міліцыю, а ня ў суд, у якасьці ўдзельніка падзеі, а затым гвалтоўна арыштавалі там без судовага расьсьледаваньня і абгрунтаваньня.

2. Калі яго затрымалі пазасудовым парадкам у якасьці ўдзельніка акцыі, то узьнікае пытаньне, чаму тады не пасадылі гэтак-жа ўсіх іншых удзельнікаў т. зв. мітыngu.

3. Зусім абсурдная сваёй няяснасьцю кваліфікацыя ягонага перасьледу ні то па факту правядзеньня мітыngu, ні то за ўстаноўку крыжа

4. Па словах самога арыштаванага, яго травілі паступова з 2003 году па ўсёй вертыкалі ўлады. Палітычна-ідэалягічная падаплека перасьледу відаць, як у складзе т. зв. суду над Сіўчыкам, так і ў зьвальненьні з пасады старшыні сельсавету, які ня меў непасрэднага дачыненьня да мэмарыяльнай акцыі.

Пра палітычны фарс расправы гаворыць ягначае маўчанне прыкладна 12 дзяржаўных СМІ, куды я зьвяртаўся за элемэнтарнай салідарнасьцю зь іх пацярпелым калегам.

Заканчэньне на бач. 3

Беларусь за месяц

Грамадства і палітыка

26—27 траўня прайшоў суд над трыма маладымі актывістамі дэмакратычнага руху: Міхаілам Субачам, Паўлам Вінаградавым і Міхаілам Дашуком. Субача і Вінаградава асудзілі на два гады, а Дашука на 1,5 году абмежавання волі без накіравання ў папраўчыя ўстановы. Цяпер іх за любое правапарушэнне могуць адправіць у турму.

Бондар, Арцём Дубскі, Алесь Стральцоў, Алесь Чарнышоў атрымалі па 2 гады абмежавання волі без накіравання ў калёні адкрытага тыпу. Антона Койпіша і Уладзімера Сяргеева пакаралі штрафам па 3,5 млн рублёў. Яшчэ адзін абвінавачаны Аляксандар Баразенка, які навучаецца ў польскім Уроцлаве, вырасшы ў не вяртацца на Радзіму. Ён абвешчаны ў вышук.



Злева направа: Міхаіл Субач, Павал Вінаградаў, Максім Дашук.

10 студзеня прадпрымальнікі і дэмакратычныя актывісты выступалі супраць указа прэзідэнта № 760 ад 29 снежня 2006 года, які дазваляе індывідуальным прадпрымальнікам наймаць на працу толькі блізкіх сваякоў. Падчас правядзення акцыі на некаторы час быў перакрыты рух на праспекце Незалежнасці. Па факце “масавых беспарадкаў у цэнтры Менску” была распачата крмінальная справа.

Субача, Вінаградава і Дашука вінавацілі ў тым, што падчас мітыngu прадпрымальнікаў яны “груба парушалі грамадскі парад, бралі ўдзел у мітынгу, ведучы пра тое, што ён не санкцыянаваны, а таксама, “ведучы за сабою мітыngoўцаў, выкрыквалі лезунгі”, не рэагавалі на папярэджанні супрацоўнікаў міліцыі і перакрылі праездную частку праспекту Незалежнасці”.

Месяц таму, 22 красавіка, былі абвешчаны першыя прысуды па гэтай справе. Андрэй Кім быў асуджаны да паўтары годзі пазбаўлення волі (яго абвінавачалі ў збыцці супрацоўніка ДАІ падчас мітыngu прадпрымальнікаў 21 студзеня).

Міхаіл Пашкевіч, Тацяна Цішкевіч, Міхаіл Крываў, Аляксей

Плянны Лукашэнкі

“Буду балятавацца на чацьверты тэрмін”, - заявіў ён у інтэрвію інфармацыйнаму агенцтву Reuters. А. Лукашэнка, у прыватнасці, сказаў: “Калі сытуацыя будзе такой, як цяпер, і са мной асабіста і ў краіне, то я, зразумела, буду балятавацца на чарговы тэрмін. Пакуль я здаровы чалавек, народ ня так моцна мяне крытыкуе, і Запад пачынае гэта разумець. Гэта магчыма. Разьлічвайце на горшае”.

Дарэчы, апошнім часам увага грамадзкасці і мэдыяў прыкута да самага малодшага сына Лукашэнкі — чатырохгадовага Мікалая. Кажуць, што гэты сын не ад асноўнай сям’і. З маленькім хлопчыкам Лукашэнка зьяўляўся на грамадзкіх імпрэзах, ездзіў па рэгіёнах, працаваў на суботніку. Урэшце дзяржаўныя мэды прыадчынілі таямніцу. Падчас візыту ў Белавескую пушчу, хлопчык назваў Лукашэнку татам, а той яго — сыночкам.

Выбары

Грамадзкая ініцыятыва “Харты’97” выступае за байкот выбараў у парламэнт, якія павінны прайсці пры канцы верасня

сёлета. Заявілі таксама пра свой няўдзел сябры КХП-БНФ. Афіцыйна Малады фронт — як арганізацыя — не ўдзельнічае ў выбарах, але яго сябры ідуць на выбары як незалежныя кандыдаты.

Большасць дэмакратычных партый пакуль выступаюць за ўдзел у выбарах. На іх думку, гэта адна з магчымасцяў працаваць з людзьмі. Лідэры палітычных партый будуць балатавацца ў Менску: гэта і старшыня АПП Анатолю Лябедзька, кіраўнік Партыі камуністаў Сяргей Калінін, былы старшыня Партыі БНФ Вінцук Вячорка, старшыня зьліквідаванай уладамі Партыі працы Аляксандар Бухвостаў, намеснікі сённяшняга старшыні БНФ Алесь Міхалевіч і Аляксей Янукевіч. Балатуецца былы кіраўнік Нацыянальнага банку Станіслаў Багданкевіч, ідзе на выбары і дачка палітвязьня Аляксандра Казуліна — Вольга. Увогуле актывісты апазыцыі вылучаны амаль на ўсе акругі.

Адзіная стаўка падатку

У Беларусі, верагодна, будзе ўведзена адзіная стаўка падатку: 12%. Канцэпцыю распрацавала Міністэрства фінансаў, але канчатковага рашэння пакуль не прынята.

Цяпер у краіне дзейнічае прагрэсіўная шкала выплаты падаткаў ў залежнасці ад велічыні заробку. Для фізічных асоб дзейнічае цэлыя пяць ставак: ад 9 да 30% ад даходу. Пераход да адзінага падатку спрасьціў-бы сыстэму спаганьня падаткаў.

“Нафтан” і “Палімір” прададуць

Разглядаецца варыянт продажу акцыяў самых прыбытковых і самых прывабных прадпрыемстваў адзіным гаспадарчым комплексам — “Белнафтахімам”, супраць якога дзейнічаюць санкцыі ЗША і Эўразьвязу.

Да канца году канцэрн плянуе падаць на разгляд ураду прапановы па прыватызацыі прадпрыемстваў “Палімір” і “Нафтан”.

Хутчэй за ўсё, доля інвэстара будзе роўнай зь дзяржаўнай: 50 на 50. Ацэнку прадпрыемстваў правядуць міжнародныя экспэрты. Згодна з праграмамі разьвіцця ў “Палімір” неабходна інвэставаць \$1,8 млрд, а ў “Нафтан” — звыш \$600 млн, паводле інфармацыйнай кампанія БелаПАН.

Малапачэснае лідэрства

Беларусь — сусветны лідэр па ўзроўні самагубстваў. Такія звесткі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. У пяцёрцы краін з самым высокім узроўнем суіцыдаў таксама Расея, Украіна, Летува, Эстонія. Высокім лічыцца паказьнік 20 выпадкаў на 100 тыс. насельніцтва. У Беларусі рэгіструюцца 41,5 выпадка на 100 тыс. чалавек.

Таксама беларусы прызнаны інтэрнэт-парталам World Database of Happiness, побач з Малдовай, Узбэкістанам, Руандай і Зымбабвэ, адной з самых няшчасных нацыяў на сьвеце. Затое самыя шчаслівыя краіны: Швайцарыя і Данія. Далей ідуць Аўстрыя, Ісьляндыя, Фінляндыя, Аўстралія, Швэцыя, Канада, Гватэмала, Люксембург, Ірляндыя, Мэксыка й Нарвэгія. Як бачым, за выняткам Гватэмалы й Мэксыкі, а таксама зможных англасаксонскіх Канады і Аўстраліі — гэта стабільныя краіны Эўропы.

World Database of Happiness - інтэрнэт-партал, дзе сабраныя матэрыялы, прысьвечаныя навуковаму вывучэнню шчасця. Яго стварылі ўнівэрсытэт Эразма Ратэрдамскага ў Нідэрляндах і сацыёляг Рут Вэнхэвэн.

11-гадовая школа

Падрыхтаваны адпаведны праект дэкрэту прэзідэнта, што тычыць пытанняў сярэдняй адукацыі. Згодна з ім, лічыцца мэтазгодным устанавіць 11-гадовы тэрмін атрымання агульнай сярэдняй адукацыі. Структура сярэдняй адукацыі прадугледжвае тры ступені: 1—4 клясы, 5-9 клясы (базавая школа), трэцяя — 10-11 клясы. У школу будуць ісьці з шасьці гадоў. Паўсюль таксама ўводзіцца пяцідзёнка, у шосты дзень (субота) будуць працаваць гурткі, спартовыя сэкцыі. Навучальны год будзе зь 1 верасня па 1 чэрвеня.

Поспехі Украіны

Сярэдні налічаны заробак у Беларусі ў красавіку склаў 836 тыс. 980 руб. (гэта 249 эўра, або 391 даляр).

Для параўнаньня: у Расеі ў красавіку сярэдні заробак у красавіку склаў 440 эўра (688 даляраў), ва Украіне - 229 эўра (362 даляры), у Эстоніі — 788 эўра (1 231 даляр). Яшчэ пару гадоў таму сярэдні заробак па Беларусі перавышаў украінскі ўдвай.

Культура

Прадстаўнік Беларусі на самым значным эўрапейскім кантынэнтальным конкурсе песні — “Эўрабачаньне” Руслан Аляхно заняў у паўфінале 17-е месца зь 19-ці. Конкурс сёлета праводзіўся ў Бялградзе (Сэрбія). Фінал выйграла Расея (Дзіма Білан). Украіна (Ані Лорак) заняла 2-е месца. Грэцыя — трэцяя, Армэнія — чацьвёртая. Летась прадстаўнік Беларусі Дзьмітры Калдун заняў шостае месца ў фінале.

Пра спорт

На чэмпіянаце сьвета па гакее, што праходзіў у траўні ў Квэбэкі і Галіфаксе (Канада), збор-

ная Беларусі заняла 9-е месца. Пастаўленых задач зборная ня выканалі, яна мусіла ўвайсці ў васьмёрку, як два гады таму ў Латвіі. Але захавала ня толькі месца ў эліце, але і забясьпечыла пусьцю на Зімовую Алімпіяду 2010 году, якая пройдзе ў канадзкім Ванкувэры.

Чэмпіёнскі тытул выйграла каманда Расеі, што ў фінале адолела Канаду. У 2009 годзе чэмпіянат сьвету пройдзе ў Швайцарыі. Беларусы трапілі ў адну групу з Канадай, Славакіяй і Вугоршчынай.

Самы вядомы беларускі футбаліст — Аляксандар Глеб, відаць, пакідае лёнданскі “Арсэнал”. У Лёндане паўабаронца зборнай Беларусі правёў тры гады, але з “кананірамі” ні чэмпіёнскага тытулу, ні Лігі чэмпіёнаў не здабыў. Дзе прадоўжыць кар’еру футбаліст? Называюцца розныя варыянты: мілянскі “Інтэр”, а таксама тамтэйшы “Мілян”, а магчыма “Барсэлёна” ці мадрыдзкі “Рэал”.

Уласны карэспандэнт

Конкурс Свабоды

Да 20-годзьдзя адкрыцця праўды пра Курапаты, калі менавіта 3-га ліпеня 1988-га году ў “ЛіМ” быў надрукаваны артыкул Пазьняка і Шмыгалёва “Курапаты - дарога сьмерці”, Радзьё Свабода ладзіла конкурс “Маё фота - мае Курапаты”. 3-га чэрвеня ў Курапатах прайшла жалобная імпрэза ўганараваньня пераможцаў, на якую сабралася каля сотні чалавек, пераважна пераможцаў канкурсу.

Жалобная імпрэза пачалася сьпяваннем гімну “Магутны Божа”. Прыз атрымаў Юрась Беленькі. Ангеліна Масюта была ўганараваная за актыўнасьць у фіксацыі Курапатаў і за фатаздымак “Сьнежныя Курапаты”. Яна атрымала кнігу З. Пазьняка “Гутаркі з Антонам Шукелойцем”, прыёмнік і 14 кніг “Бібліятэкі Свабоды” ў PDF-фармаце, а таксама ўсе фотаматэрыялы конкурсу на флэш-карце.

Людзі ўсклалі кветкі, запалілі сьвечкі. Валер Буйвал зачытаў ліст ад грамадзкага рэдактара фатаконкурсу, адкрывальніка Курапатаў Зянона Пазьняка. У часе зачытваньня ліста адбыўся інцыдэнт, калі жанчына ўзьняла нацыянальны бел-чырвона-белы сьцяг, а супрацоўнікі міліцыі запатрабавалі ад яе згарнуць яго, але той застаўся лунаць побач з Крыжом пакуты.

Калі ўдзельнікі імпрэзы, у тым ліку і журналісты, спрабавалі выйсці праз тунэль пад менскай кальцавой дарогай, міліцыянты перакрылі ім рух, і людзі вымушаны былі вяртацца ў горад па праезнай частцы кальцавой дарогі. Міліцыя спрабавала арыштаваць Ю. Беленькага, але людзі адбілі яго, пасыла чаго той зехаў у прыватным аўта.

Міліцыянты затрымалі Вячаслава Сіўчыка ў Курапацкім лесе, каля Крыжа пакутаў. Яны адмовіліся назваць, паводле якога артыкулу на палітыка склалі пратакол і ў чым яго абвінавачваюць. 4-га чэрвеня павінен адбыцца суд.

Паводле Радзьё Свабода

Расьпяты за крыж

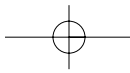
Заканч. з папярэдняй бач.

В. Хурсіка належыць неадкладна вызваліць з кампэнсацыяй яму панесенай маральнай шкоды. Крмінальнаму пакараньню падлягаюць ініцыятары траўлі вядомага пісьменьніка, а таксама крывадушныя і тупыя выканаўцы гэтай абуральнай і тыпова паліцэйскай расправы над адважным выдаўцам. Пакараньне таксама павінны панесці работнікі пракуратуры, якія дазволілі самавольства органаў міліцыі, або якія проста ці ўскосна патураюць іх рэпрэсіям над іншадумцамі і носьбітамі грамадзкіх ініцыятываў.

Я. АНІШЧАНКА



А. Леанід асьвячае памятны крыж.



Мары і клопаты Марачкіных

Аляксей і Ігар Марачкіны, бацька і сын, — менскія мастакі, якіх ведаюць і ў Беларусі, і ў Амэрыцы. Яны займаліся роспісам прыватнага аўтакефальнага царквы ў Кліўлендзе, работы Аляксея ўпрыгожваюць Беларускі Музей у Нью-Ёрку і музей неканфармізму “Zimmerli art”. У майстэрні творцаў адбыліся перамены — самы час даведацца, якія перамены адбываюцца ў іх жыцці.

За вокнамі шуміць Няміга, амаль ужо летняе сонца асвечвае прасторную двухпавярховую кватэру ў доме на ўзбярэжжы Свіслачы. Драўляная лесвічка зь ніжняга паверху, дзе вісяць знакамітыя работы мастакоў, і дзе яны працуюць, вядзе на верхні, на якім невялікі склад карцін і ўсялякіх прыстасаваньняў для працы. Тут стаяць керамічныя вырабы — сапраўдныя мастацкія збанкі, а таксама вісіць сапраўдны маляваны дыван Язэпа Драздовіча, першага беларускага мастака ў жанры “фэнтэзі”, які тварыў у 30-я гады мінулага стагодзьдзя. Звонку элітны дом, а ўнутры — нібы беларуская хатка, і жыхары яе — беларусы самыя сапраўдныя, якія пранеслі праз усё жыццё жаданьне абараняць сваё. І ў той жа час яны, прадстаўнікі старэйшага і сярэдняга пакаленьня жывапісцаў, могуць смела называцца наватарамі, бо ідуць у нагу з сучасным подыхам нефігуратыўнага мастацтва. Нават Злат, сын Ігара і ўнук Аляксея, ужо ў двухгадовым узросьце маляваў колеравыя экспэрымэнты ў духу Джэксана Полака. Што ўжо тады казаць пра саміх майстроў!

На карцінах Ігара, напалову абстрактных, напалову рэалістычных, бачныя прыёмы, якія ў свой час паказаў сьвету расейскі мастак Ларыёнаў. Яго “лучызм” — гэта перасячэньне на палатне каляровых промняў і энэргетычных адбіткаў ад рэчаў, сутыкненьне адценьняў і неверагодная плястычнасьць. Дзіўна, што Ігар знайшоў сябе ў гэтым з ягонай традыцыйнай адукацыяй (спэцыяльнасьць “Прамысловая графіка” былога Тэатральна-мастацкага інстытуту) і арыентацыяй на выключна беларускі матывы. “Сыну трэба пісаць у гэтым стылі больш, разьвівацца далей, — гаворыць Аляксей, — але ён шырокага профілю, можа і народныя сьвяты, і пейзажы традыцыйныя напісаць, дызайнам шмат займаецца”. А Ігар сам кажа, што яму вельмі падабаецца ствараць работы ў духу такога “прамянізму” (гэты тэрмін яшчэ на беларускую не перакладлі, таму прыходзіцца ўжываць такое вызначэньне), толькі не стае часу засяроджвацца на гэтым спецыяльна. Яшчэ ён стварае дываны на сьцене, выкарыстоўваючы простыя тканіны, і хаос ламаных лініяў і сымбалю, што выяўленьня на іх, упрыгожыць любы самы модны інтэр’ер. “Мае працы не залежваюцца, іх пастаянна раскупляюць, і

як ні шкада, прыходзіцца зь імі раставацца. Вось у Брытаніі ёсць карціна “Санкі далёкага дзяцінства”, а ў менскім цэнтральным офісе “Белаграпрамбанку”, у кабінэце перамоваў, вісіць мая карціна “Сьвята куста”. Мне застаецца толькі фатаграфаваньне іх і захоўваць у лічбавым выглядзе. Толькі няк іх не сыстэматызую, не ўпарадкаваю, прыходзіцца дапамагаць сябрам-мастакам, дызайнэрскай работай займацца, здымаць, а да сябе не дайду. Нават сайт не магу свой зрабіць”.

Цікава, што кампутэрнаму дызайну Ігар Марачкін навучыўся сам, усе сучасныя праграмы асвоіў бяз курсаў, хоць даўно ўжо ня школьнік. “У час вучобы, — кажа ён, — мы яшчэ ня ве-

“Вырас я ў Жодзіна, горадзе Белазаў, — кажа ён. — Гэтыя машыны заўсёды ўражвалі мяне сваёй недасягальнасьцю, я спрабаваў і іх паказаць на паперы”. Мастак дастае партрэт бацькі 1981 году, васьм сапраўды ў сям’і творцаў можна абыйсьціся без фатакамэры, настолькі дакладна сын перадае рысы твару і характару бацькі. Яшчэ ёсць унікальны аркуш — малюнак, на якім зафіксаваная копія, якой ужо няма, скульптуры Маці Божай Язэпа Драздовіча.

Менавіта яны, бацька і сын, адкрылі імя гэтага незвычайнага мастака, езьдзілі ў шматлікія этнаграфічныя экспэдыцыі, каб дасьледаваць ягоную мнагагранную творчасьць. Пасьля выдалі вялікі каляровы альбом, якому

ны, вельмі паўплывалі на работы Марачкіных ды і на прафэсійнае беларускае мастацтва ў цэлым.

Яны могуць амаль усё, іх адносіны да новага, пераменаў, руху наперад вельмі філязофскія. Аляксей успамінае выраз Пікаса: “Калі-б у мяне блакітны пэрыяд зацягнуўся на дваццаць гадоў, я-б ужо даўно памёр”. Ён кажа, што неабходна зьмяняцца, бо перастаноўка рэчаў настройвае на новы лад. А калі прывыкаеш да абстаноўкі і адной і той жа справы, узьнікае затарможанасьць. Нават у майстэрні нядаўні рамонт зрабілі з сынам, бо “неабходны парадак у памяшканьні і ў галаве”. Таксама Аляксея цікавяць



новыя імёны ў айчынным мастацтве, ён мае мэту папулярызаваць незаслужана забытых мастакоў. Так, ён раскажаў беларусам пра творца, які працуе ў Санта-Моніцы, Міколу Пашкевіча. Калісьці звязваўся з ім, запрасіў да сябе, угаварыў стварыць альбом, пасьля напісаў вялікі артыкул ў спецыялізаваным выданьні “Літаратура і мастацтва”. І зараз ён шукае творы тых, каго можа ў жывых ужо няма, ці нябачаных раней майстроў, а бывае і тых, каго не прызнае дзяржава.

Сам мастак і ягоны сын імкнуцца фіксаваць беларускую рэчаіснасьць, прапускаць яе праз сябе творча, яны ўпэўненыя, што сёньня ў краіне — час вялікіх пераменаў, і задачай мастакоў і журналістаў зьяўляецца адлюстраваньне падзей такімі, якія яны ёсць. “Наш камэртон — сумленьне і праўдзівасьць!” — завяршае размову бацька, літаратурны псеўданім якога Алесь Мара. Пагаварыўшы з гэтымі дабрадушнымі, таленавітымі і працавітымі людзьмі, якія зрабілі вельмі шмат для беларускай культуры, хочацца самай тварыць гэтак жа плённа, быць такой жа моцнай і з гумарам адносіцца да складаных сытуацыяў.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

На здымках аўтаркі: Ігар Марачкін зь дзіцячай работай; група студэнтаў журфаку БДУ ў гасьцях у Марачкіных.



далі, што такое кампутар. Нам казалі, што ў Маскве стаіць такая вялікая машына вышынёй у два паверхі, мы крычалі “ўра!” і ня ведалі, што нам давядзецца пасьля карыстацца маленькай флэшкай”. Цяпер творца з тэхнікай “на ты”, і гэта вельмі дапамагае яму ў штодзённым жыцці. Ён працаваў над дызайнам розных альбомаў, справаздачаў пасьля штогадовых плянэраў, на якія выяжджае ў складзе суполкі мастакоў і паэтаў “Пагоня”, заснаванай ў 1991 годзе Аляксеем Марачкіным. А бацька — вядомы ілюстратар кніг на беларускай мове, у “Руска-беларускім слоўніку” і падручніку па беларускай літаратуры ягоныя работы бачылі амаль ўсе землякі, хаця і не зьяўталі на гэта ўвагі, напэўна. Яшчэ ён і вершы піша. Такія васьм на ўсе рукі майстры.

Маляваць Ігар пачаў вельмі рана. Ён паказвае свае рарытэтычныя малюнкі, якія ніхто ня бачыў. Яшчэ ў садок хадзіў, а ўжо алеем па паперы крэмаў, ствараў нацюрморты. І тушшу на фотапаперы спрабаваў маляваць.

няма цаны. Яны трымаюць яго ў руках, як каштоўнасьць, як дзіця, як мару, якая збылася і якую хочацца захаваць. Аляксей раскажае, што ў адной з беларускіх вёсак, па якой ён падарожнічаў у пошуках маляваных дываноў, заўважыў, як адна бабуля нясе ў такім дыване сена жывёле, быццам гэта нейкая ануца. Ён прапанаваў новую посылку ў абмен на гэты стары дыван. Бабуля доўга не хацела браць прыгожую крамную тканіну, маўляў, лепш яна ў старой паносіцы, яе не шкада вымазваць, а пасьля згадзілася. І васьм у Марачкіных вялікая калекцыя такіх адваяваных твораў. Аляксей таксама піша карціны, стылізаваныя пад гэтыя дываны. У цэнтры разьвіваецца нейкі сюжэт, і як раман, ён афармляецца прыгожым квяцістым узорам. Часта можна ўбачыць джунглі, зьяроў у духу прымітывізму Анры Русо, напрыклад, “Два ільвы”, і можна зрабіць выснову, што гэты спосаб выяўленьня ўсечалавечы, ён зразумелы на ўзроўні архетыпаў. А творчасьць Драздовіча, менавіта гэтыя маляваныя дыва-

Паэтычная спроба

Пакаяньне

Мне сорамна за словы гэтыя,
Мне сорамна, што гэта я раблю...
Бо праўда-ж, што асноўнай мэтай -
У лепшы кут схаваць душу сваю.

Я бачу, колькі нашай моладзі
Жадаюць жыць тут, як тыя - у кіно.
Таму і кажам мы, што ў лютым холадзе
На Плошчы былі зь імі за адно.

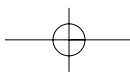
Што мы змагаліся разам за ідэю,
Што КДБ нас ловіць - таму і тут...
А самі плоцім грошы за паперу,
З даведкамі і позвай у суд.

Гэй, моладзь беларуская!
Што-ж дзецям будзем мы казаць?
Ужо калі ў нас мара гэта гнусная -
Дык хоць адсюль на шчасце будзем працаваць

Краіны той, што нам усім жыцьцё дала,
Кутка з блакітнымі вачыма...
Мне палягчэла, што аб гэтым раскажаў...
І ўсё-ж такі мне сорамна, Радзіма.

Стась зь Берасьця

Бруклін, Нью-Ёрк. Травень 2008 году.





Весткі й Паведамленьні

Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня
Viestki j Paviedamlenni

Belarusan American Association, Inc.

✉ 166-34 Gothic Drive, Jamaica, N.Y. 11432 Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org № 6 (509)

Травеньскі сход аддзелу БАЗА

У Фундацыі імя Крэчэўскага ў Кўінсе 11 траўня адбыўся штогадовы справаздачна-выбарчы сход Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА. Напачатку сходу сакратар аддзелу сп-ня Валянціна Якімовіч нагадала прысутным пра маючае адбыцца 21-22 чэрвеня сьвяткаваньне Купальля і заклікала прыняць у ім актыўны ўдзел.

Затым была абраная выбарчая камісія ў складзе 4 чалавек (старшыня Т. Кулакевіч, сакратар М. Агароднік, сябры А. Мядзьведзік, Віталь Ракуць), якая ўзяла на сябе далейшае вядзеньне сходу. Тады адбылася рэгістрацыя сяброў аддзелу, галасаваньне пастанавілі зрабіць тайным.

Затым са справаздачамі выступілі старшыня аддзелу сп. Віталь Зайка, сакратар Валянціна Якімовіч і скарбнік Сяргей Пятровіч. З інфармацыяй пра фінансы аддзелу выступіў старшыня рэвізійнай камісіі сп. Валеры Дворнік.

Затым адбылося высюваньне кандыдатураў на пасаду старшыні аддзелу. У выніку на пасаду старшыні аддзелу прэтэндавалі 2 асобы: Віталь Зайка і Валеры Дворнік. Абодва кандыдаты выступілі з сваімі праграмамі, прычым сп. Дворнік збудаваў сваю праграмную прамову на абвінавачаньнях дзейнага старшыні сп. В. Зайкі ў тым, што дасюль не набытае большае памешканьне для аддзелу, і што пагоршыліся адносіны зь цяперашнім

кіраўніцтвам парафіяльнай рады сабору сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне. Прамова была большасцю прысутных прызнаная тэндэнцыйнай, недарэчнай і непраўдзай. Сп. А. Шукелойць заклікаў не мяшацца ў рэлігійныя справы, бо БАЗА ёсьць чыста сэкулярная арганізацыя.

Затым адбылося тайнае галасаваньне, у выніку якога за сп. Зайку былі пададзеныя 52 галасы, за сп. Дворніка — 9.

Сп. Зайка быў прызнаны пераможцам у галасаваньні і атрымаў мажлівасьць сфармаваць новую ўправу аддзелу. У выніку абмеркаваньня і галасаваньня была зацьверджаная ўправа Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА ў складзе: Валянціна Якімовіч (сакратар), Сяргей Пятровіч (скарбнік), Антон Шукелойць, Алесь Міцкевіч (ганаровы старшыня), Юля Андрусышын, Уладзька Юры (Э. Рыжы), Алла Ораса-Романо, Марат Клакоцкі (заступнік старшыні), Зьміцер Левіт, Валеры Дворнік, Мікола Цімашэнка, Мікіта Агароднік, Андрэй Чыж, Тацьцяна Кулакевіч, Андрэй Мядзьведзік, Ілья Куніцкі, Вольга Луцкевіч, Аляксандра Макарук.

На прыканцы сходу слова ўзяў старэйшы сябар БАЗА сп. Антон Шукелойць, які каратка распавёў пра некаторыя моманты з гісторыі арганізацыі і адзначыў важнасьць папаўненьня яе маладымі сябрамі.

Віталь ЗАЙКА

Сустрэча зь беларускімі валянтэрамі

У аўторак 6 траўня ў Фундацыі імя Крэчэўскага прайшла сустрэча зь беларускімі ўдзельнікамі праграмы распаўсюджваньня валянтэрскага руху і засваенні прынцыпаў працы недзяржаўных ініцыятываў. На жаль, зь дзесяці чалавек, што прыехалі зь Беларусі, на сустрэчу змаглі прыйсьці толькі пяцёра. Тым ня менш сустрэча прайшла цікава і зьмястоўна, у нязмушанай атмасфэры. Прыехала таксама кіраўніца праграмы сп-ня Рэнэ Бэры-

ан з Ўэйтсфілду (Вэрмонт). Прысутныя ўдзельнікі праграмы Тацьцяна Мацкевіч, Алена Марыніна, Андрэй Саротнік, Марына Малініна, і сябры БАЗА абмяняліся навінамі, знайшліся агульныя знаёмыя. Было весела, госьці падмацоўваліся цудоўнымі прысмакамі й напоямі.

Перад грамадой выступіў знакаміты паэт і бард Сяргук Сокалаў-Воюш. Маленькая Паўлінка Падлеская прачытала беларускія вершы.

В. ЗАЙКА

Сустрэча зь Пятром Рудкоўскім

У Фундацыі імя П. Крэчэўскага 23 траўня адбылася сустрэча зь беларускім культурніцкім і рэлігійным дзеячам а. Пятром Рудкоўскім. Ён нарадзіўся ў Канвельсках Воранаўскага раёну на Гарадзеншчыне. Скончыў Ягелёнскі ўнівэрсытэт у Польшчы. Ён тэоляг, філязоф, каталіцкі дьякан, сябра Дамініканскага ордэну, выкладчык лёгікі і мэтадалёгіі ў ЭГУ ў Вільні. Ён зьяўляецца сталым аўтарам часопісаў “АРХЭ”, “Наша Вера”, тыднёвіка “Наша Ніва”, шэрагу папулярных інтэрнэт-рэсурсаў, вядзе блог у сьціўным “Жывым Журнале” пад імём john_surala. Нядаўна з друку выйшла кніга аўтарства а. П. Рудкоўскага, якая называецца “Паўстаньне Беларусі”.

У ЗША а. Пётр знаходзіцца па праграме нядаўна паўсталага Цэнтру Беларускіх Досьледаў у Канзасе. Госьць распавёў пра сваю дзейнасьць і творчыя пляны, пра каталіцтва ў Беларусі, пра ўзаемаадносіны беларусаў-каталікоў і каталікоў беларускага паходжаньня ў Беларусі. А. Рудкоўскі адказаў на пытаньні прысутных, у тым ліку адносна “карты паляка”, што цяпер уводзіцца ўлады Польшчы для суродзічаў на абшарах колішніх “крэсаў”, і што стымулюе дзеля прычынаў сацыяльна-эканамічных далучэньне да “польскай нацыі”. Закранутая таксама была дзейнасьць Цэнтру у Канзасе, зьмест кнігі “Паўстаньне Беларусі” ды іншыя пытаньні.

В. ЗАЙКА

Наступны сход

нью-ёрскага аддзелу БАЗА адбудзецца
8 чэрвеня 2008 году

ў Фундацыі імя П. Крэчэўскага па адрасу:
166-34 Gothic Drive, Jamaica, NY 11432

Даезд цягніком падземкі **F** да прыпынку **169th St.**; адтуль прайсьці 2 блёкі ўверх да скрыжаваньня **167-й вул. і Готык Драйв**. Пачатак сходу а 1:00 папаўдні.

Уплаты ў нью-ёрскі аддзел БАЗА Ахвяраваньні й складкі:

С. Аўраменка30	З. Левіт30
В. Балашчанка30	А. Макарук30
У. Бортнік30	Р. Малахоўскі30
А. Буйвал30	Д. Молчан30
М. Вашкевіч30	Н. Мухамедаў30
Т. Вашкевіч30	В. Сідарук30
А. Зялухіна30	А. Старкоў30
М. Капусьціна30	Г. Сырыська30
С. Капытка30	М. Цімашэнка30
М. Клакоцкі30	В. Цішук30
М. Кузьмянчук30	А. Чыж30
Т. Кулакевіч30	В. Шымко30

Уплаты ў нью-ёрскі аддзел дасылайце на адрас:

Belarusan American Association
P. O. Box 230249,
Brooklyn, NY 11223

Чэкі выпісвайце на Belarusan American Association.

ПАДПІСКА

на выданьні зь Беларусі на другую палову 2008 году
3 дасылкаю зь Беларусі ў замежжа:

Назва, выдавец, мова	Пэрыядыч. друку	Кошт, \$
Газэты: Наша Ніва , прыватная, беларуская	4 на месяц	85
Наша Слова , ТБМ, беларуская	4 на месяц	40
Часопісы: Arche , прыватны, беларуская	5 на 6 месяцаў	60
Дзеяслоў , прыватны, беларуская	3 на 6 месяцаў	30

Жыхарам Беларусі (сваякам і знаёмым):

Назва, выдавец, мова	Пэрыядыч. друку	Кошт, \$
Газэты: Наша Ніва , прыватная, беларуская	4 на месяц	25
Наша Слова , ТБМ, беларуская	4 на месяц	10
Народная Воля , прыват., бел., рас.	16 на месяц	35
Часопісы: Arche , прыватны, беларуская	5 на 6 месяцаў	15
Дзеяслоў , прыватны, беларуская	3 на 6 месяцаў	10

Вы можаце выпісаць і іншыя выданьні зь Беларусі. Па інфармацыю зьвяртайцеся на адрас: hazetabelarus@att.net

Заўвага: газэты дасылаюцца авіяпоштаю, часопісы звычайнаю.

Дасылайце замовы на падпіску і аплату да **15 чэрвеня 2008 г.** на адрас:
BIELARUS, P. O. Box 3225, Farmingdale, NY 11735.

Чэкі, калі ласка, выпісвайце на імя BIELARUS.

Наведвайце інтэрнэт-старонку Згуртаваньня Беларускай
Моладзі ў Амэрыцы www.zbma.net

Апэратыўная інфармацыя аб падзеях у дьяспары.

Нашая фанатэка



Цікава, складанкі "Беларускі хрысціянскі хіт" для слухачоў, якія сябе адносяць да хрысціянскага веравызнання (праваслаўнай, каталіцкай ці пратэстанцкай канфэсій) палягае ў тым, што беларуская мова стала для ўсіх іх своеасаблівай лямускавай паперкай адданасці Хрыстовым заветам. Бо, як гаворыцца ў Бібліі: "На пачатку было Слова, і Слова было ў Бога, і Слова было Богам. Яно было на пачатку ў Бога" (Яна I 1-2. пераклад В. Сёмухі).

Цяперака многія герархі царквы Хрыстовай, якія прадстаўляць асноўныя канфэсіі, шукаюць новых шляхоў супрацы з пастваю, асабліва з маладымі вернікамі-неафітамі. У якасці правэранага сродку для гэтага абіраецца музыка: выступы сьпеўных гуртоў і хораў, музычных гуртоў камэрна-бардаўскай накіраванасці, хрысціянскіх рок-каманд... Выканаўцы хрысціянскіх сьпеваў часцяком становяцца гасцямі царкоўных службаў, а іх песні выкарыстоўваюцца як сродак мацаваньня веры ў Збаўцу. У асяродку хрысціянскіх выканаўцаў нават зьявіўся ўстойлівы выраз — "музычнае служэньне". Але ці выконваюць яны сваё прызначэньне ў наталенні душаў слухачоў хрысціянскімі пачуцьцямі, калі, напрыклад, песні, быццам-бы хрысціянскага зместу, выкарыстоўваюцца як сродак дэнацыялізацыі і адмаўленьня ад сваёй мовы?

Канешне, цяпер многія выканаўцы, што нясуць сваё "музычнае служэньне" на расейскай, польскай ці ангельскай мовах, не наважваюцца ў адкрытую ганіць беларускую мову, бо могуць атрымаць суровую вымову ад кіраўніцтва сваёй царквы, ім нават могуць адмовіць у фінансаванні такога вась "музычнага служэньня". Але калі іх прыпіраюць пытаньнем, кшталту: "Чаму

вы не сьпяваеце на роднай мове сваёй краіны. Ці гэта па-Боску?" Такія выканаўцы пераводзяць праблему ў зусім іншую плоскасць: "А сколько людей у нас говорят на белорусском языке?" Як гэта зрабілі ў сваім інтэрвю "Музычний газете" (№9, 2000 г.) удзельнікі расейскамоўнага гурта "Исаия".

Ну сапраўды, як патлумачыць такім "хрысціянам", што паводле апошняга перапісу насельніцтва ў Беларусі да 41% жыхароў дома размаўляе па-нашаму, а 82% — прызналі беларускую мову роднай? Відавочна, што мы маем справу з маральным выбарам: некаторыя музыкі, якія дэкляруюць сваё пакліканьне ў хрысціянскім служэньні, свой выбар робяць зусім не на карысьць Боскага ў жыцьці, а ідуць грахоўным шляхам, у першую чаргу, за камэрцыйнай выгадай. За што яны і нясуць сваю адказнасць — іх праекты не даўгавечныя, безвыніковыя, як і іх творчасць — марная. І каб ня іх спонсары з-за мяжы, якія не разумеюць беларускай моўнай сытуацыі і падтрымліваюць іх кволую творчасць, то гэтыя праекты даўно зьніклі-б з музычнага далягляду, як і знік памянёны гурт "Исаия".

Іншая-ж пазіцыя выканаўцаў хрысціянскіх сьпеваў, якія прытрымліваюцца ня толькі высокіх слоў пра сваё "музычнае служэньне" вернікам, а і нясуць хрысціянскую любоў да бліжніх, да роднага слова, прадстаўлена на новай складанцы "Беларускі хрысціянскі хіт". Дэвізам гэтага выданьня выбраныя ўзвешаныя біблейскія словы: "Засьпявайце Госпаду песню новую; засьпявайце Госпаду, уся зямля!..." (Псалмы 95:1). Трэба нагадаць, што ініцыятарам выданьня гэтай музычнай навінкі стаў адзін з арганізатараў партыі Беларускіх Хрысціянскіх Дэмакратаў Павал Севярынец.

Відавочна, што, на думку Паўла і ягоных паплечнікаў, праграма дыска павінна быць дапаможнікам ў тым самым "музычным служэньні", пра якое кажуць выканаўцы, адносячыся да хрысціянскай плыні. А паколькі любое служэньне пачынаецца агульнай малітвай, то дыск "Беларускі хрысціянскі хіт" распачынае нацыянальны хрысціянскі гімн "Магутны Божа" Н. Арсеньневай і М. Равенскага, які

Услаўляем Бога на роднай мове!

вельмі хораша і ўзвешна выконвае хор Гарадзенскай капэлы.

Наступная, вельмі моцная старонка складанкі — падборка кампазыцый хрысціянскага гурта TESAURUS, які працягвае праграму "Беларускага хрысціянскага хіта" пранікнёнай кампазыцыяй з альбому "Аднава тэзаўруса" — "Гісторыя". Нельга не адзначыць некаторыя акалічнасьці творчасці знакамітай каманды. Па-першае, TESAURUS — ад старту сваёй біяграфіі, якая распачалася пасья рэфармаваньня гурта "Армагедон", — цалкам беларускамоўны хрысціянскі праект. Гэтая акалічнасьць не давала спакою шмат каму, хто з розных мэтаў назваў сябе "хрысціянамі". Іх прэзыдэнт мог мець самыя нечаканыя вынікі для тых, хто зрабілі стаўку на расейшчыну. Таму было распачата сапраўднае паляваньне на TESAURUS: гурт некалькі гадоў ня мог трапіць на "Басовішча", яго ўдзельнікі, іх альбом "Аднава тэзаўруса" па-

былося? Думаю, на гэта ёсьць сваё тлумачэньне. Але праўда, нават у дробязях, павінна трыюмфаваць ва ўсім, што адносіцца да вызначэньня "хрысціянскі"! Гэтую заўвагу трэба аднесці да наступных выпускаў, на выпадак, калі складанка "Беларускі хрысціянскі хіт" ператворыцца ў сэрыйнае выданьне. Дарэчы, на гэтым дыску можна знайсці каманду, якая пры пэўных абставінах і высілках яе ўдзельнікаў, можа заняць тую нішу, якую займаў на нацыянальным рок-сцэне TESAURUS. Маю на ўвазе гурт DVA, чые песні вылучаюцца рокавым драйвам і адыходам ад агульна прынятых канонаў хрысціянскай поп-песні.

Да цікавых дэбютаў з новага, сапраўды хрысціянскага, дыску трэба аднесці кампазыцыі гурта "Псальмеры". Сымптаматычна, што цяперака "Псальмяроў" падтрымлівае царква, якая ў свой час "дала дарогу" расейскамоўнаму "Новому Іерусаліму". Гэ-

лучыць неспалучальнае — папсовыя рытмы і хрысціянскія матывы. Да таго-ж, у тэкстах песень "рэжуць вуха" русізмы, кшталту, "...і хочам каб ты яе спас!" ці "...дзіўны мір адкрыўся". Калі музыкі змогуць выправіць гэтыя недарэчнасьці ды адыйдуць ад штампаваньня, то можна прагназаваць, што гурт знойдзе сваё адметнае месца ў плыні хрысціянскіх выканаўцаў. Тыя-ж высновы можна аднесці да песень гуртоў "Сонца праўды", "Небасхіл", якія знаходзяцца на стылістычных скрывававаньнях побач з гуртом "Хрысціянскія сьпевы".

У суплёце твораў сьпевакоў-салістаў слухачы адзначаць магутны патас беларускага барда-трыбуна Андрэя Мельнікава, які нагадвае нам сваю знамітую песню "Гэта мы!": "І хаця не відаць куды і надзея ні на каго, / Ты паслухай, зьвіняць званы! Гэта з намі гаворыць Бог!" Дый сьпявачка Алесья Ёнукоўская ў стане запаліць сваёй песняй "Зоркі далёка" душы маладых вернікаў. На больш лірычных лад настрайвае голас Інэсы Леаданскай (Дэбскай), якая засьпявала сваю песню "Хрыстос васкрос" на верш Янкі Купалы.

Як напамін пра часы Адраджэньня XX-га стагодзьдзя, надзея на лепшае і сьветлае для незалежнасьці Беларусі і тую пастку, у якую трапілі сёньня іншыя непераборлівыя артысты, гучыць у выкананьні ансамбля "Сябры" цудоўная і ўзвешная "AVE MARIA" на верш Зянона Пазьняка. Гэта вам, шанюныя сябры-музыкальнікі, не дрындушкі на патрэбу ўладзе, кшталту "Бацькі", кляпаць!

І каб не было прыкра ад гэтых алузіяў, на заканчэньне праграмы дыску ў выкананьні хору брацтва Трох Віленскіх Пакутнікаў гучыць твор ці, кажучы сёньняшняй мовай, эвергрэн, гіт на ўсе часы — кананічная малітва "Ойча наш" па-беларуску.

Будзем спадзявацца, што дзякуючы дыску "Беларускі хрысціянскі хіт" высокая хрысціянская тэматыка будзе ўсё дасканалей засвойвацца нашымі выканаўцамі, а слухачы атрымаюць яшчэ адзін шанец для сумоў'я з Богам праз родную мову і сучасную музыку.

Анатоль МЯЛЬГУЙ
Музычны аналітык,
<http://mialguj.livejournal.com>



змоўніцку замоўчваліся, а галоўнае — вакол музыкаў быў створаны спонсарскі вакуум. У выніку гурт перастаў існаваць...

І усё-ж такі, творчасць і прыклад TESAURUSa і цяпер працягвае зьвяртаць увагу і натхняюць слухачоў і выканаўцаў сваёй магутнай энэргетыкай і сапраўдным хрысціянскімі пачуцьцямі. Пра гэты, нажалі недацэннены, патэнцыял можна даведацца і асэнсаваньне яго, калі праслухаць кампазыцыі "Гісторыя", "Дзе Ты?", "Асэнсаваньне веры" (аўтар верша Вітаўт Мартыненка), "Ерусалім" на верш Рыгора Бардуліна (у фармаце mp3). Пра тое, што існаваў папярэднік TESAURUSa — гурт "Армагедон" нагадваюць аднайменная песня "Армагедон" ды "Наступны крок". Хоць на самой справе, гэтыя кампазыцыі — паўнапраўныя чыньнікі дэбютнага альбому TESAURUS'a. Чаму так ад-

та сьведчыць пра паступовую зьмену моўных прыярытэтаў у пратэстанцкіх царквах розных кірункаў, які дзейнічаюць у Беларусі, пра разумеьне таго, што ігнараваць роднае слова — найвялікшы грэх!

Для складанкі "Беларускі хрысціянскі хіт" "Псальмеры" пранавалі кампазыцыі хрысціянска-патрыятычнай ськіраванасці "Вечна жывы, мая Беларусь" і "На Беларусі Бог жыве" на знакаміты верш Уладзімера Караткевіча. Трэба адзначыць, што "Псальмеры" адпавядаюць сваёй назве і шмат увагі надаюць разгорнутым вакальным партыям, а таксама іх гарманізацыі з інструментальным суправаждэньнем.

Што тычыцца твораў яшчэ аднаго заўважнага гурта, які завешча "Хрысціянскія сьпевы", то іх яшчэ нельга назваць цалкам адпавядаючымі абранай тэматыцы. Выканаўцы бывае імкнуцца спа-

Улада цемры

Працяг з бачыны 2

службовага становішча. З пункту гледжаньня нашай беларускай, традыцыйнай, правэранай стагодзьдзямі маралі аб талаце, спачуваньні і абавязковай дапамозе пагарэльцам, такія паводзіны рэжымных функцыянераў мафіёзнай улады ёсьць хамскі, злосны зьдзек зь няшчасных, кашчунства над традыцыяй, абылганьне здаровага сэнсу.

Такія-ж цынічныя, хамскія і вымагальніцкія адносіны да беларускай змагарнай моладзі, да беларускіх дробных гандляроў і індывідуальных прадпрыемальнікаў, да вернікаў нерэжымнай (г. зн. неправаслаўнай) рэлігіі, да чарнобыльцаў, ліквідатараў, беларускіх музыкаў, мастакоў і г. д.

У такіх умовах і пры чужой антынароднай уладзе вельмі істотна, каб у грамадзтве

захаваліся ідэалы, традыцыі ў душы; добрае, чыстае, сьветлае, беларускае і сваё — у сэрцы і дачыненнях паміж сабой. Гэта ня дазволіць зьмірыцца зь цемрай, прывядзе да змаганьня, да вольнага зместу жыцьця.

Цемрашальства антыбеларускага рэжыму асабліва выразна відаць у выбарах. Практычна, усе выбары за гэтым рэжымам былі недэмакратычнымі і былі сфальсіфікаваныя. У фальсіфікацыі незаконных выбараў прэзыдэнта ў 2006 годзе публічна прызнаўся сам фальсіфікатар А. Лукашэнка. Зразумела, што ён не хацеў гэта сказаць. Але яго падвялі дрэннае веданьне законаў, прымітывізм лёгікі і жаданьне быць арыгінальным. У выніку ён "прызнаўся" перад журналістамі, што "ва ўгоду Захаду" зьменшыў лічбу працэнтаў выбаршчыкаў, якія нібыта "прагаласавалі" за яго (бо, маўляў, надта шмат было). Небарака, відаць, думаў, што калі ён скажа пра зьяян-

шэньне адсоткаў не ў сваю карысьць, то гэта ня будзе выглядаць фальсіфікацыяй і ня выявіць ягонага незаконнага ўмяшальніцтва ў падлік галасоў і ўплыву на канцовы вынік галасаваньня. Фальсіфікацыйная машына падліку бюлетэняў тут адладжаная і простая, як кій. Пры адсутнасьці рэальнага кантролю над галасаваньнем і пры рэжымнай аднароднасьці выбарчых камісіяў галасы лічаць, як хочучы, але канцовы вынік падліку пішацца якраз у вертыкалі выканаўчай рэжымнай улады. (Якраз у гэтым па прастаце разумовай і прызнаўся А. Лукашэнка перад журналістамі ў лістападзе 2006 году.)

Заканадаўства аб выбарах, якое існуе, — далёкае ад дэмакратычных нормаў (і, зрэшты, ад Канстытуцыі). Яно дае магчымасьць правядзеньня галасаваньня цягам некалькіх дзён (так зьванае "папярэдняе галасаваньне"), што стварае ўмовы для ма-

ніпуляцыяў выбарчымі бюлетэнямі і для адміністрацыйнага ціску на выбаршчыкаў (іх, фактычна, прымушаюць браць удзел у галасаваньні, часам нават прывозяць на ўчасткі).

Практыкуюцца таксама падказкі, ціск, хаджэньне прадстаўнікоў выбарчай камісіі са скрынкамі для галасаваньня па дамох выбаршчыкаў і іншыя яшчэ сталінскія прыёмчыкі.

Маючы ўвесь гэты квазізаконны суратат выбарчай сыстэмы, трэба ўлічыць яшчэ вельмі істотнае: парлямэнту як законнай, легітымнай і незалежнай галіны заканадаўчай улады ў Беларусі не існуе. Гэта прыдатак аўтарытарнай улады без самастойных правоў і магчымасьцяў. "Палатку" (так у народзе называюць гэты ворган) кіраўнік рэжыму можа нібыта законна (па

Заканчэньне на наступнай бачыне

Сьведчым за сваю апрычонасьць

14-е стагодзьдзе прынёсла на землі летапіснае Русі ня толькі шырокую плынь праскіх грашоў, але і ўзнаўленьне собскае манэтнае вытворчасці. У другой палове стагодзьдзя зьяўляюцца першыя манэты ВКЛ. Гэты перыяд мынцарства дзяржавы яшчэ недастаткова дасьледаваны, некаторыя тыпы манэтаў вядомыя навуцы меней за дзесяцігодзьдзе, а ў бліжэйшай будучыні імаверна адкрыцьце новых тыпаў, якія могуць дапоўніць і нават зьмяніць існуючую клясыфікацыю.



Пенязь Уладзімера Альгердавіча з пляценкай, м. Кіеў. (Канец 1360-х – 1370-я гады)

Куды-ж сьцягаюць пачаткі мынцарства Вялікага Княства? Эмісіі собскіх манэтаў на тэрыторыі Кіеўскага княства ёсьць, падобна, найстарэйшымі з усіх земляў, якія ўваходзілі ў склад ВКЛ. Пасьля далучэньня Кіеўскага княства да ВКЛ на кіеўскіх пасад сеў адзін з старэйшых сыноў Альгерда – Уладзімер, які распачаў біццё сваіх собскіх манэтаў, магчыма, ужо ў 1360-я. Дакладна акрэсьліць дату пачатку грашовых эмісіяў Уладзімера пакуль не выпадае. Гэта цалкам арыгінальныя манэты, на адным баку якіх быў зьмешчаны асабісты кліноід князя, а на другім – ягонае імя, напісанае кірыліцай па коле. Вырабляліся яны па тэхналогіі, запазычанай з Залатое Арды – з срэбнага дроту. Срэбра выцягвалася ў доўгі дрот, які пасля разразаўся нажніцамі і раздушваўся вытнем молата.

Атрыманы кавалак і быў манэтай загатоўкай. Гэта тэхналогія была зручнай і менш працаёмкай, выдатна пасуючы вытворчасці дробных пенязяў. Манэты Кіеўшчыны эмітаваліся да пачатку 1390-х гадоў. Вядомыя і мясцовыя выпускі манэтаў з Падольля.



Манэта Дзьмітра Бранскага.

У 1362 годзе да ВКЛ Альгердам былі далучаныя і Северскія землі, дзе свае ўдзелы атрымалі ягоныя сыны Дзьмітры і Касьцянец, пазней Дзьмітры-Карыбут, а таксама нашчадкі старэйшага брата Альгерда князі Нарымонтавічы. Бальшыня



Дзяньга старадубскага князя Аляксандра Нарымонтавіча з кірылічнай легендай. (Канец 1360-х гадоў)

гэтых князёў білі свае ўдзельныя манэты, якія разам з кіеўскімі манэтамі Уладзімера Альгердавіча склалі аснову ўласных грашовых сыстэмаў, што існавалі на ўсходніх тэрыторыях ВКЛ у другой палове 14-га стагодзьдзя.

Першыя вялікакняскія манэты пачалі эмітавацца ў канцы 1370-х гадоў, магчыма, яшчэ Альгердам. Што-ж паслужыла штуршком для эмісіяў собскае манэты ў Вільні? Верагодна, яны пачаліся не раней за прызнаньне ВКЛ хрысьціянскай дзяржавай, бо манэты нясуць на сабе сымболіку хрысьціянства – крыж. Гэта здарылася 2 сьнежня 1375 году. У гэты дзень канстанцінопальскі патрыярх Філафей пасвяціў у мітрапаліта “кіеўскага, рускага і літоўскага” Кіпрыяна, што прычынілася да атрыманьня Вялікім Княствам статусу праваслаўнае дзяржавы. Узровень рынкавых адносінаў на той час таксама вымагаў ад уладара ўвядзеньня собскае дробнае манэты поруч з сродкамі буйнога гандлю – срэбнымі пруткамі і прывазнымі праскімі грошамі.

Біццё манэтаў прыпыняецца па захопе ўлады Кейстутам. Па аднаўленьні сваёй улады праз год, Ягайла працягнуў біццё манэты, якая захавала свой ранейшы выгляд, але страціла ў якасьці дзеля неўстойлівасьці “новароджанае” цэнтралізаванае грашовае сыстэмы ВКЛ і жаданьня эмітэнта даставаць болей прыбытку з свае манэтнае рэгаліі.

Новы этап у вялікалітоўскім мынцарстве звязаны з Скіргайлам. З часу ягонага намесьніцтва да атрыманьня фактычнае ўлады ў гаспадарстве праз Вітаўта (у 1392 годзе), шматлікія пенязі выбіваліся паралельна з рознымі матывамі, напару на розных мастацкіх узроўнях. Цягам 1390-1392 гадоў адбылася рэзка дэвальвацыя манэтаў ВКЛ. У тыя гады вялося актыўнае ходаньне паміж Ягайла і Вітаўтам за ўладу ў краіне, што і спрычынілася часткова да хуткага псуцыя манэты. Асабліва ў часе вайны адчуваўся дэфіцыт срэбра, выкліканы таксама бракам собскіх радовішчаў. Да 1390-га году пенязі мелі даволі стабільную вагу і высокую пробу, а затым хутка за-

мясьціліся ў абарачэньні менш якаснымі. Ягайла і далей, ужо на польскім кара-леўскім пасадзе, ня надта прытрымліваўся прынцыпу выбіцця якаснае манэты. Як сьведчаць польскія летапісныя жаролы, кароль у “справах манэтарных кіраваўся вылучна прыбыткам”.



Пенязь літоўскі Ягайлы. (Каля 1387-1388 г.г.)

Першыя манэты Вялікага Княства былі самастойнымі наміналам, які меў пераменны курс ад 1/2 да 1/10 да праскага гроша на працягу 15 гадоў з канца 1370-х да 1392-1393. Толькі ў выніку рэформы Вітаўта пенязь быў трывала прывязаны да праскага гроша ў наватарскай для сярэднявечча дзесяцічнай прапорцыі (10:1).

Вывучэньне сярэднявечных манэтаў Вялікага Княства праходзіць лавінападобна на працягу апошніх 10 гадоў. Вынаходніцтва дасканалейшых металапашукавых прыладаў, павышаны інтарэс і колькасць новых дасьледнікаў-нумізматаў, што стала павялічваецца, робіць старыя публікацыі на гэтую тэму неактуальнымі. Балазе, новых публікацыяў, якія месцяць напару сэнасацыйныя адкрыцьці, не бракуе. Што-ж, тым цікавей сачыць за імі і лавіць сьце на думцы – як-жа шмат мы яшчэ ня ведаем пра гэты вірлівы перыяд нашае гісторыі!

Дзьмітры ГУЛЕЦКІ
(dhulecki@belcoins.com)

Улада цемры

Заканчэн. з папярэдняй бач.

рэжымным законе) ліквідаваць зь лубой нагоды і набраць іншы камплект – былаб прычына і патрэба.

Для правядзеньня фальсіфікацыйных выбараў у гэтай сітуацыі і для стварэньня бачнасьці справядлівага галасаваньня і дэмакратычнага выбарчага працэсу рэжым мусіць забясьпечыць найперш два аспекты дзеяньня: удзел розных палітычных арганізацыяў (пажадана “апазыцыйных”) у бясэсавых для іх выбарах і другое – вялікі (пажадана масавы) удзел выбаршчыкаў у галасаваньні. Тады фальсіфікацыя выглядае “элегантнай перамогай” з большай паловай усіх выбаршчыкаў “за” (а не якіх-небудзь 30 адсоткаў пры малой “фрэквэнцыі”). Хаця і тут “машына” навучана “накідаць”.

Для такога роду выбарчых камэдыяў рэжым стварае свае “апазыцыйныя” арганізацыі, знаходзіць падстаўныя асобаў, якія заклікаюць усіх ісьці на выбары ды сказаць рэжыму сваё цьвёрдае “нет!” і г. д. У Беларусі гэтакія гэбоўская схема адпрацавана даўно, нудна і жмудна, аж да стэрэатыпаў, з разьмеркаваньнем роляў, салістаў і вызначэньнем паводзінаў.

У апошні час, з умацаваньнем гэбізму і карпаратыўнай дыктатуры ў Расеі, лукашысцкі “вопыт” выбараў пачала пераймаць лубянская Масква. Сыстэма гэбоўскага выбарчага ашуканства ў Беларусі ўжо закасыяна і сфармавалася настолькі маналітна, што разбурыць яе можна, відаць,

толькі разам з антыбеларускім рэжымам.

У гэтых умовах удзельнічаць у так званых парлямэнцкіх выбарах у Беларусі, што ўжо прызначаны на верасень, ня толькі бясэсавы, але найперш шкодна. Гэта, фактычна, падыгрываць рэжыму ў ашуканстве людзей. Беларускі Народны Фронт і яго народная Партыя (КХП-БНФ) не павінны ўдзельнічаць у такіх “выборах”.

Зразумела, таксама, што наяўнасьць падстаўнай “апазыцыі” забясьпечыць фармальны ўдзел фармальна “апазыцыйных” партыяў у рэжымных выбарах. Яны будуць ствараць фармальную бачнасьць дэмакратычнага працэсу, як Гайдукевіч – фармальную альтэрнатыву Лукашэнку. Такая роля гэтых людзей, і ніякія доказы, угаворы, лісты, скіраваныя да іх, ня маюць сэнсу. (Мы ўсё гэта перажылі.)

Тым часам вялікай “масавасьці” галасаваньня цяперашня падстаўная “апазыцыя” ня зробіць (хоць і паспрыяе). “Масавасьць” звычайна стварае найперш сам рэжым. І тут трэба супрацьдзейнічаць выбарчаму ашуканству, заклікаць беларусаў ня йсьці на галасаваньне, байкатаваць фальсіфікацыю і недэмакратычныя выбары, тлумачыць людзям, чаму гэта неабходна рабіць, чаму трэба пакінуць рэжым гуляць самаму з сабой і не падтрымліваць парушэньне закону і нішчэньне правоў народу Беларусі, памятаючы, што маральная перамога ёсьць вялікая перамога і шлях пераменаў. **Б**

Сьв. пам. Антаніна ЖАРСКАЯ (25.XII.1919 - 25.XI.2007)



3-га сакавіка сёлета на 99-м годзе жыцьця адыйшла на вечны супакой Антаніна Жарская. Нарадзілася яна ў маёнтку Дубавое Мядзельскага раёну, якое належала яе бацькам, Усьціну і Стэфанідзе Дубяга. Антаніна мела тры сястры й два браты.

Калі Антаніне было 17 гадоў, яна выйшла замуж за Яна Жарскага, беларускага праваслаўнага сьвятара. У гэтым шлюбе нарадзілася

двое дзяцей: Таіса і Уладзімер. Калі пачалася 2-2-я сусьветная вайна, сям’я Жарскіх знаходзілася ў Радашковічах, дзе а. Ян меў парафію. У 1944-м годзе Жарскія пакінулі Радашковічы, бо набліжаўся фронт. Спніліся яны ў Чэхаславаччыне, а пазьней у Баварыі, дзе жылі ў лягерох ДП, у тым ліку ў лягеры Гірзгайм. У лягерох а. Ян праводзіў багаслужбы для беларусаў. Пакінуўшы лягеры Жарскія пачалі жыць на прыватнай кватэры ў Гайдэльберку.

Антаніна працавала кухаркай на амэрыканскіх акупацыйных прадпрыемствах. Айцец Ян атрымаў пасаду ў Сусьветнай Радзе Цэркваў (World Council of Churches).

Антаніна мела надзвычай добрае сэрца. Калі ў 1943-м годзе савецкія партызаны забілі ў Даўжаннях Мядзельскага раёну яе сястру Галіну Дубяга, Антаніна ўзяла да сябе ў Радашковічы чацьвё-

ра дзяцей сваёй сястры: тры дзяўчынкі й хлопца. Калі прыйшоў час пакінуць Бацькаўшчыну, сіроты выехалі на захад разам зь сям’ёю Жарскіх.

У 1954-м годзе сям’я Жарскіх эмігравала ў Амэрыку.

Антаніна таксама была добраахотца да сваіх дарослых дзяцей. Ёй перадала грошы, атрыманыя з продажу зямлі ў Гадсан Рывэр Вэлей, якую а. Ян і матушка Антаніна набылі пасля свайго прыезду ў Амэрыку.

У 1960-х гадох а. Ян адыйшоў на той сьвет, пакінуўшы Антаніну ўдавой. Пасьля ягонай сьмерці Антаніна пасялілася ў Нью-Мілфардзе, штат Пэнсільванія. Жыла там некалькі гадоў. Там яна таксама набыла зямлю. Калі наступіла старасьць, тады перапісала сваю маёмасьць дзецям.

Пахавалі Антаніну Жарскую на могілках St. Tikhos у Саўт-Кэнан, Пэнсільванія. Магіла Антаніны знаходзіцца побач з магілай а. Яна.

С. ШАБОВІЧ

КУПАЛЬЛЕ

Сябры! Давайце разам адзначым нашу прыгожую традыцыю Купальля.

Калі: 20-22 чэрвеня 2008 году (Купальская ноч у суботу 21 чэрвеня).
Дзе: Рэзэрвацыя **Ward Pound Ridge ў Cross River, NY.**
Транспарт: цягніком са станцыі **Grand Central** да прыпынку **Katonah.** Гэта прыкладна гадзіна язды цягніком ад Мангэтану на **Metro North, Harlem Line.**
Кошт: \$25 дарослым, \$10 дзецям меншым за 12 гадоў. Чэкі выпісвайце на **Mr. & Mrs. Ryzy** з адзнакаю **"Купальле"** і дасылайце разам з формаю, надрукаванаю ніжэй, на адрас:
Piotr & Lena Ryzy
20 Old Locust Avenue
Cortlandt Manor, NY 10567

Кантакты: Пётра і Алена РЫЖЫЯ, хатні тэл. (914) 930 - 8695, маб.(914) 522 - 0742, эл. пошта: **LenaBelarus@aol.com**
Што будзе: купальскія песні й танцы на працягу ўсёй ночы, спартовыя спаборніцтвы й гульні, гатаваньне страваў (прыносьце ежу, грылі там будуць).

Захапіце з сабою: - беларускія строі ці адзеньне з сымболайкай; дзяўчатам - доўгія спадніцы, хлопцам - доўгія сьветлыя штаны, ня шторты (толькі на час сьвяткаваньня); - ежу, напоі, спальныя мяшкі, намёты, калі будзеце спаць; - \$8 (з аўта ў незалежнасьці ад колькасьці пасажыраў) за ўезд у парк (бясплатна пасья 5-й гадзіны вечара).

Арганізатары забяспечаць пітную воду і паліва для вогнішчаў і грыляў.

Імя: _____
 Дарослых (\$25): ____, дзяцей (\$10): __ Усяго дасылаю: \$ ____
 Ваш тэлефон: _____ E-mail адрас: _____
 Паштовы адрас: _____
 Ці трэба Вас забіраць з прыпынку цягніка? ____ Калі? ____
 Ці даслаць Вам мапу з інструкцыяй, як даехаць да парку? ____

Беларуская праваслаўная царква сьв. Еўфрасіньні Полацкай у Саўт Рывэр, Нью-Джэрзі, ветліва запрашае Вас, Вашу сям'ю і Ваших знаёмых на сьвяткаваньне беларускіх традыцыяў.

Сёлета парафіяльны камітэт ладзіць 9-ы

Беларускі Фэстываль - 2008

у царкоўным парку і залі ў суботу 28-га чэрвеня 2008 году
Пачатак а 11-й гадзіне раніцы, заканчэньне а 8-й вечара.

Прыходзьце на смачныя стравы. Будуць гучэць беларускія фальклёрныя мелёдыі і прадавацца сувэніры. Фэстываль адбудзецца ня глядзячы на надвор'е - "Ці сонца, ці дождж!"

3 пытаннямі званіце ў Беларускі Грамадзкі Цэнтар (732) 613-7171.

28-я Сустрэча Беларусаў Паўночнай Амэрыкі

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне (БАЗА) і Згуртаваньне Беларусаў Канады (ЗБК) паведамляюць, што чарговая Сустрэча Беларусаў Паўночнай Амэрыкі адбудзецца

30-31 жніўня 2008-га году

ў Беларуска-Амэрыканскім Грамадзкім Цэнтры **ПОЛАЦАК**, у ваколіцы гораду Кліўленду, штат Агаё.

Падрабязная праграма Сустрэчы будзе падавацца ў наступных паведамленьнях.

Пакуль што ў праграме прадбачаецца канцэрт з удзелам артыстаў і гуртоў з розных асяродкаў Паўночнай Амэрыкі, урачысты банкет і менш фармальны пікнік зь беларускай кухняй, выставы кніжак і ручных вырабаў, гульні, музыка і танцы.

Адбудзецца канфэрэнцыя на актуальныя тэмы году і з ганаровым госьцем зь Беларусі, а ў нядзелю раніцай – Багаслужба.

З большых асяродкаў будзе зарганізаваны транспарт, а гаспадар Сустрэчы - Кліўлендзкі адзел БАЗА, замовіць начлег у мясцовых гатэлях ды матэлях.

3 пытаннямі й прапановамі зьвяртайцеся па тэлефонах: у ЗША (732)222-1951, у Канадзе (905)760-7447 альбо пішыце на e-mail адрас: **BAZA.HQ@hotmail.com**

Газэта "БЕЛАРУС"

бясплатна надрукуе кароткія прыватныя паведамленьні й аб'явы некамэрцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш. Наконт разьмяшчэньня рэклямы кантактуйце рэдакцыю.

УДАКЛАДНЕНЬНЕ

У сёлетнім сакавіцкім нумары "Беларуса" ахвяраваньні "Заміж кветак на магілу Кастуся АКУЛЬ!" трэба чытаць так:

Др. О. Качан. ... аўстр. дал. .500
 М. Лужынскі250
 Прабачце за недакладнасьць.

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА" АХВЯРАВАЛІ:

К. і Я. Вініцкія50
 Ж. Дубяга40
 В. Станкевіч35
 У. Бортнік30
 Р. Жук-Грышкевіч30
 Н. Мамедаў30
 А. Раінчык30
 Л. Шурак30
 П. Каян25

Заміж кветак на магілу Язэпа САЖЫЧА:
 М. Прускі50
 Усім шчыры дзякуй!

90-я ўгодкі БНР у Мантрэалі

Сьвяткаваньне 25 Сакавіка Згуртаваньне Беларусаў Квэбэку правяло ў Мантрэалі 30 сакавіка ў Centre Communautaire Cote-des-Neiges. Імпрэза прайшла згодна праграмы, якая

была надрукаваная ў сакавіцкім нумары "Беларуса".

Ніжэй друкуем агульны здымак удзельнікаў сьвяткаваньня ў Мантрэалі, дасланы сп. Анатолям Хрэноўскім.



БЕЛАРУС

Газэта Беларусаў у Вольным Сьвеце

Выдае штотысячна: Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне Сусьветнае сеціва: **baza-belarus.org**

Падпіска \$30 на год. Чэкі выпісвайце на **BIELARUS**

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by Belarusian American Ass'n, Inc.

Subscription \$30 yearly

Make checks payable to **BIELARUS**

Рэдагуе калегія.

Адказны рэдактар Марат КЛАКОЦКІ

Падпіска Сяргей ТРЫГУБОВІЧ

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьмяшчаць пагляд, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца. Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове зазначэньня крыніцы.

© **BIELARUS**, 2008

Адрас для допісаў і кантактаў:

BIELARUS
 P.O. Box 3225
 Farmingdale, NY 11735

E-mail:
hazetabelarus@att.net

Сусьветнае сеціва:
www.bielarus.org

ISSN 1054-9455

Адказнасьць за зьмест рэклямы нясе рэкламадаўца.